

Nawłóć nawłoci nierówna

Koniec lata kojarzy się nam z kwitnącą, wysoką rośliną zwaną nawłocią. Nawłóć to roślina z rodziny astrowatych. Na świecie występuje około 130 gatunków nawłoci. Większość z tych gatunków występuje w Ameryce Północnej, pojedyncze gatunki rosną naturalnie w Europie, Azji i Ameryce Południowej. W Polsce rodzimym gatunkiem jest tylko nawłóć pospolita. Od kilku lat inwazyjnie rozprzestrzeniają się w naszym kraju introdukowane z Ameryki północnej gatunki – zwłaszcza nawłóć kanadyjska.

Nawłóć pospolita to roślina nazywana także polską mimozą porasta suche łąki, pobocza dróg, zarośla. Nie jest wymagająca, ale trudno się jej pozbyć. Kwitnienie od lipca do września. Właściwości lecznicze nawłoci znane są od wieków. Nawłóć ma dobroczynny wpływ na organizm, ponieważ wykazuje działanie: przeciwzapalne, przeciwbakteryjne, ściągające, przeciwzakrzepowe, delikatnie uspokajające, odtruwające. Dodatkowo nawłóć pospolita uszczelnia naczynia krwionośne i obniża ciśnienie tętnicze krwi, pomaga w leczeniu stanów zapalnych jamy ustnej, gardła. Napar zmniejsza podrażnienie skóry. Nawłóć zwiększa produkcję soków trawiennych i żółci, ma dobroczynny wpływ na zaburzenia trawienia. Inna nawłóć to nawłóć kanadyjska, która została sprowadzona z Ameryki Północnej w XVII wieku, kiedy to gatunek ten był uznawany za roślinę ozdobną. Początkowo trafiła w Europie do Wielkiej Brytanii, później została sprowadzona do ogrodów botanicznych na terenie dzisiejszej Polski. W niedługim czasie okazało się, że ekspansja nawłoci kanadyjskiej doprowadziła do powstania obszarów zdominowanych przez nawłóć kanadyjską już w XIX wieku. Nawłóć kanadyjska rozmnaża się zarówno przez nasiona, jak i przez kłącza, co jest przyczyną jego niezwyklej ekspansywności. Tworzy przy tym ubogie gatunkowo ekosystemy, gdzie próżno szukać nawet krzewów czy młodych drzew. W dawnych czasach nawłóć kanadyjska, jeszcze w Ameryce Północnej, była ceniona za lecznicze właściwości. Nawłóć kanadyjska jest również rośliną miododajną. Największym problemem nawłoci kanadyjskiej jest jej ekspansywność i w tym przypadku nawet jej wartości lecznicze nie są brane pod uwagę. Naukowcy donoszą, że nawłóć kanadyjska w skali Europy zasiedla ponad 900 kilometrów kwadratowych rocznie, tworząc zwarte skupiska, zagłuszające inne gatunki, stanowiąc barierę nie do przejścia dla wielu zwierząt. Siana zanieczyszczone nawłocią mogą powodować zatrucia pokarmowe u bydła. Nawłóć kanadyjska silnie konkuruje z naszymi rodzimymi gatunkami z uwagi na większą dynamikę wzrostu oraz zdolnością do lepszego wykorzystania istniejących zasobów siedliskowych. Rozrastając się tworzy gęste i zwarte łany znacząco ograniczające, hamujące kiełkowanie nasion, a potem wzrost innych gatunków roślin. Wykazuje również właściwości allelopatyczne ponieważ wydziela związki chemiczne hamujące wzrost innych roślin. Skutkiem tego jest spadek różnorodności biologicznej wśród roślin na danym terenie oraz zmniejszanie powierzchni łąk i pastwisk. Dodatkowo nawłóć kanadyjska jako pożytek dla owadów zapylających konkuruje z innymi roślinami odciągając od nich zapylacze. Nawłóć kanadyjska może także negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi i zwierząt wywołując alergie. Nawłóć kanadyjska jest trudna do zwalczania. Próby zwalczania często polegają na wykaszaniu, powtarzanym kilkukrotnie w roku. Pewnym rozwiązaniem jest również orka i następnie zbieranie kłączy. Jeśli chodzi o zwalczanie chemiczne, nawłóć kanadyjska wykazuje wrażliwość na trichlopyr oraz glifosat.

Nawłóć kanadyjska jest dużo bardziej niebezpieczna dla naturalnego środowiska jak nawłóć pospolita. Jak więc rozróżnić te dwie nawłocie?

Nawłóć kanadyjska należy do rodziny astrowatych i jest spokrewniona z rodzimą nawłocią pospolitą. Nawłóć pospolita dorasta maksymalnie do 100 centymetrów wysokości, podczas

gdy jej kanadyjska kuzynka osiąga zazwyczaj 150-200 cm. Łodygi nawłoci kanadyjskiej są nagie i puste w środku, a liście lancetowate. Łodyga nawłoci pospolitej jest prosta, rzadko owłosiona, słabo rozgałęziona. Zaś nawłóć kanadyjska to łodyga również prosta, ale pojedyncza i szorstko owłosiona oraz zwieńczona wiechowatym żółtym, drobnym kwiatostanem. U nawłoci pospolitej kwiaty są największe spośród pozostałych gatunków, żółte zebrane w kilkukwiatowe koszyczki.

Joanna Przeworska-Erazmus